

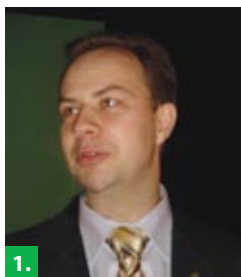
Prašome perskaityti atiduoti kitam!

2009 m. balandis, Nr. 1 (32)
Leidinyi leidžiamas nuo 2003 m.

VALANČIUKŲ AIDAS

Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio informacinis leidinyi
valančiukams, valančininkams, visuomenei

Nuo šiol „Valančiukų aidą“ galite skaityti ir internetiniame puslapyje adresu: www.valanciukai.lt

1.

2.

3.

4.

5.

6.

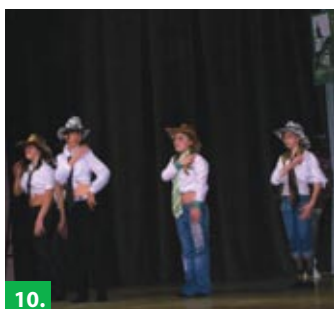
7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

Šiame numeryje:

1. 2008-11-20 Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininkas, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas doc. dr. Aurelijus Veryga išrinktas Baltijos šalių tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentu
2. Vilniaus teisės ir verslo kolegijoje 2009-04-24 įvyko jaunimo konferencija „Mano GYVENIMO STILIUS!.. KOKS jis?“. Konferencijos moderatoriai: Jolita Malinauskaitė ir doc. dr. Raimundas Kalesnykas
3. 2008 m. Pekino olimpiados plaukikė Rugilė Mileišytė iš Alytaus
4. Naujų narių priėmimo šventė Skuodo rajono Mosėdžio gimnazijos valančiukų kuopoje
5. Moksleiviai ir studentai kviečiami dalyvauti respublikiniame konkurse „2009 META! – 365 BLAIVIOS DIENOS!“
6. Lietuvos blaivininkas, keliautojas, orientalistas, fotografas, poetas Paulius Normantas
7. Mažeikių rajono Vieškinių gimnazijos valančiukai su savo vadovėmis Violeta Gurskiene ir Henrieta Kateiviene
8. Lietuvos moksleivių sąjungos atstovės pakviestos į konkursą
9. „Marijos radijo“ laidelės „Artyn prie Jėzaus“ organizatorė Genutė Ulevičienė ir vaikai
10. Šoka jaunosios valančiukės (Skuodo rajono Mosėdžio gimnazija)

Vyskupo M. Valančiaus skaitymų XIV konkurso nugalėtojai:
11. Šiaulių miesto Lieporių vidurinės mokyklos aštuntokė Ieva Ripinskytė
12. Šiaulių miesto J. Janonio gimnazijos dešimtė Paulius Galinauskas
13. Vyskupo M. Valančiaus gimtinės muziejaus direktorius Algirdas Česna organizavo liaudišką žaidimų popietę (Kretingos rajono Nasrėnų kaimas)

LIETUVAI JAU TŪKSTANTIS METŲ!

**Iš Lietuvos Respublikos Prezidento,
Lietuvos vardo minėjimo tūkstantmečio
valstybinės komisijos pirmininko
Valdo Adamkaus pasisakymo**

Švęsdami Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio Jubiliejų būkime kartu ir vienykime savo pastangas bei asmeninius talentus valstybės stiprinimo ir jos vardo garsinimo darbuose. Kiekvieno žmogaus, kiekvieno iš mūsų laisvė ir atsakomybė, talentas ir darbas tebūna nukreipti ta pačia kryptimi. Tikiu, kad šiuo keliu eidami dar labiau susitelksime kaip viena didelė bendruomenė - lietuvių tauta.

Linkiu, kad minint Lietuvos tūkstantmečio istorijos Jubiliejų, šis jausmas būtų itin stiprus ir gyvas, kad taptume vieni kitiems itin svarbūs, reikalingi ir rūpimi.

Būkime kartu su Lietuva ir pasauliu! Vienu balsu garsiai skelbkime: Lietuvai jau tūkstantis metų!

Šaltinis: Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija, 2008.
Prieiga per internetą: [//www.lietuvai1000.lt/index2.htm](http://www.lietuvai1000.lt/index2.htm)

SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI SVEIKI SULAUKĘ ŠV. VELYKŲ!

Štai baigesi lietuviška žiema, bunda žemė, praėjo septynių savaičių gavėnios periodas, skirtas savo elgesio ir Kristaus kančios apmąstymams, atgailai dėl mūsų klaidų. Atėjo džiugi, pavasariška mūsų Išganytojo Jėzaus Kristaus Prisikėlimo iš mirties šventė – šv. Velykos!

Ta proga Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio vadovybė ir laikraščio „Valančiųjų aidas“ („V.a.“) redakcija:

Sveikina gerbiamus Blaivystės sąjūdžio (BS) skyrių vadovus, aktyvistus, narius, Valančiųjų kuopelių vadovus, mielus Lietuvos valančiųjus ir visus laikraščio skaitytojus bei linki visiems sveikatos, šventiškos nuotaikos, sėkmės darbe ir moksle, būti atspariais sveiko gyvenimo būdo praktikuotojais bei skleidėjais. Dievo palaimos, brangieji!

*****

Sveikiname Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio įkūrėją ir ilgametį jo vadovą, dabar - BS Garbės pirmininką bei Valdybos narį, didžiai gerb. p. Juozą Kančį, sulaukusį šv. Velykų. Karštai meldžiame Aukščiausiojo Jam sveikatos, ištvermės išbandymuose, dar ilgai mus skatinti energingai veiklai. Nuoširdūs linkėjimai ir jo šeimai.

****

Sveikiname Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininką doc. dr. Aurelijų Vėrygą tapus Baltijos šalių tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentu bei linkime sėkmės darbuose!

VELYKŲ ŠVENTĖ – PRISIKĖLIMO ŠVENTĖ!

**Algimantas Keina
Vilniaus Šv. Onos bažnyčios kunigas**

Šv. Velykos – žmonijos Išganytojo Jėzaus Kristaus pergalės prieš blogį ir mirtį, Jo Prisikėlimo šventė.

Kad Išganytojas Jėzus Kristus tikrai gyveno, mokė, kentėjo, mirė ir prisikėlė, liudija istoriniai asmenys – Jo mokiniai, vadinami apaštalai. Trejus metus jie buvo kartu su Išganytoju Jėzumi Kristumi, jie matė Jo kančią, mirtį, kalbėjosi su Juo Prisikėlusiu.

Pats Išganytojas Jėzus Kristus net kelis kartus savo mokiniams kalbėjo: „Žmogaus Sūnus bus atiduotas į žmonių rankas, ir jie nužudys jį, o trečią dieną jis prisikels“ (Mt 17,22).

Viskas išsipildė. Po Didžiojo Penktadienio kančių ir mirties Išganytojas Jėzus Kristus prisikėlė. Kai Marija Magdaliėtė ir kita Marija atėjo aplankyti Kristaus kapo, pamatė prie kapo angelą, kuris joms kalbėjo: „Jūs nebijokite! Aš žinau, kad ieškote Jėzaus, kuris buvo nukryžiuotas. Jo čia nebėra, jis prisikėlė, kaip buvo sakęs“ (Mt 28,5). Pagaliau pats Jėzus pasirodė šioms moterims: „Ir štai priešais pasirodė Jėzus ir tarė: „Sveikos!“ Jos prisiartinio ir, puolusios žemėn, apkabino jo kojas. Jėzus joms pasakė: „Nebijokite!“ (Mt 28,9).

Kokią prasmę Velykų šventė turi mūsų gyvenime?

Pirmiausia mums mena ne tik Kristaus prisikėlimą, bet ir mūsų laukiantį prisikėlimą amžinajam gyvenimui. Jėzus Kristus ne tik kalbėjo apie savo prisikėlimą, kuris tikrai įvyko. Jis kalbėjo ir apie mūsų prisikėlimą: „Nesistebėkite, kad ateis valanda, kai visi gulintieji kapuose išgirs jo balsą. Kurie darė gera prisikels gyventi, kurie darė bloga, prisikels stoti į teismą“ (J 5,28).

Tai labai svarbu šiame gyvenime. Juk kuo daugiau bus žmonių, darančių gera, tuo ir šis gyvenimas bus šviesesnis ir geresnis.

Kai žmogus vergauja blogiui, pavyzdžiui, alkoholiui, nikotinui, narkotikams, ne tik pats praranda sveikatą, bet kiek per tai gimsta invalidų vaikų, kiek įvyksta tragiškų avarių, padaroma baisių nusikaltimų! Kiek kančių, nuostolių, mirčių, kiek lieka našlaičių vaikų, suluošintų jaunų žmonių.

Laukdama Velykų švenčių Bažnyčia pranašo Izaio žodžiais mus kviečia: „Pašalinkite man iš akių piktus savo darbus! Nustokite darę bloga! Išmokite gera daryti! Ugdykite teisę!“ (Iz 1, 10).

Koks svarbus mūsų dvasinis ir dorinis atgimimas, tobulėjimas, patvirtina ir gamta. Kas būtų, jei atėjus pavasariui, nesikaltų pumpurai, nežydėtų obelys, neišsiskleistų gėlės, neatskristų paukšteliai ir neaugintų vaikučių, nenoktų gražūs vaisiai bei javų laukai? Mes mirtume.

Kad galėtume laimingai gyventi žemėje ir prisikeltume amžinajai laimei dangiškojo Tėvo namuose, mes privalome, padarę nuodėmę, būtinai nuo jos nusigręžti, išsilaisvinti ir skleistis gražia savo siela. Būti kantresni, teisingi, darbštūs, sąžiningi, gerbti tėvelius, mokytojus, būti nuoširdžiais draugais, mylėti Dievą ir Tėvynę.

Svarbu branginti sveikatą, ją saugoti ir džiaugtis, už ją dėkoti Dievui. Vengti bet kokių blogų įpročių: nevergauti rūkymui, alkoholiui. Į rankas paimti knygą, pažinti mūsų tautos didvyrius ir kankinius, jų herojiškumą kovoje už Lietuvos laisvę. Mokyti dainuoti lietuviškas dainas, partizanų dainas. Rytais ir vakarais susitelkti maldoje. Sekmadienį kartu su tėvais ar draugais ateiti pas Išganytoją Jėzų Kristų, besiaukojantį už mus visus šv. Mišių aukoje, pakviesti Jį savo širdį šv. Komunijos metu.

Turint laiko, klausyti tik geros muzikos, mylėti gamtą, paukštelius ir žvėrelius, klausyti gamtos simfonijos, medžių ošimo, upelio čiurlenimo, paukščių giedojimo. Didieji menininkai, muzikai mokėsi iš gamtos.

Tai vienas iš palaimingų kelių, vedančių į Velykų džiaugsmą ir nuolatinį mūsų prisikėlimą doram, gražiam gyvenimui žemėje, pagaliau į visų mūsų prisikėlimą amžinai dangaus garbei.

MARIJOS RADIJAS

Jūratė Raimonda Sabaliauskienė „Marijos radijas“ administratorė

„Marijos Radijas“ (MR) buvo įsteigtas žmonių sielų gelbėjimui ir katalikų tikėjimo propagavimui radijo programų pagalba.

„Žmonėms reikia autentiško žodžio. Žodžio, kuris ne išskiria, bet vienijs; kuris suteikia pasitikėjimo bijančioms širdims. Reikia paprasto ir gryno žodžio, skelbiančio meilę ir tiesą. Šis žodis – tai išsigelbėjimo liudijimas. Tai – pats Jėzus Kristus. Jūs esate ne tik šio švento žodžio liudytojai, bet ir skleidėjai. Tai yra tik žodis, už kurio slypi gyvenimo liudijimas, žodis, užaugęs tikėjimo, meilės ir vilties dirvoje. Šis žodis padės įtikinti ir apšviesti žmogų. Tai gali tapti Naujosios Evangelijos instrumentu.“ (Jono Pauliaus II-ojo žodžiai)

Bendroji informacija

MR yra projektas, pradėjęs egzistuoti Mergelės Marijos, kuri trokšta, kad jos vaikų maldų Švenčiausiajai Trejybei daugėtų visose pasaulio dalyse kiekvieną valandą, pašaukimo dėka.

MR yra tarptautinė katalikų radijo stotis, remiama pasauliečių, kurie, bendradarbiaudami su religinėmis organizacijomis, siekia skleisti evangeliją kartu su Katalikų Bažnyčios, Šventojo Tėvo bei Vyskupų pamokymais, įkvėptais Dieviškosios Apvaizdos. Dėl to stengiamasi sutelkti visas radijo transliavimo galimybes.

MR, skleidžiantis Švenčiausios Mergelės Marijos meilę, yra globojamas Dievo Tėvo ir Šventosios Dvasios. Radijas ištikimai ir tyliai skleidžia Evangeliją ir visoms sieloms nurodo kelią, kuriuo ejo Jėzus Kristus.

Radijo stoties stilius yra ne kas kita, kaip charizmos išraiška, kuri labiausiai atspindi programose:

- gilus tikėjimas Dieviškąja Apvaizda ir sugebėjimas taupiai naudotis finansiniais ištekliais. Tai užtikrina finansinę nepriklausomybę ir pagarbą „našlės kuklumui“ (Mk. 12,42);
- ypatingai aukšto lygio moralinio ir dvasinio gyvenimo pasiūla visiems klausytojams bei su šia radijo stotimi bendradarbiaujantiems žmonėms;
- katalikybė;
- savanoriška veikla, organizuota šiuolaikiškai ir dinamiškai;
- tautinių radijo transliacijų kūrimas, paremtas kriterijais, visiškai priešingais komercinių radijo stočių kriterijams.

MR tarnauja Bažnyčiai ir savo klausytojams, taip pat tikintiesiems bei netikintiesiems, siūlydamas atkreipti dėmesį į pačias įvairiausias Bažnyčios realijas, ir perduodamas jas (jei įmanoma, tiesioginių transliacijų metu) visai tautai.

Pagrindinė studija yra ne kūrybinė, bet koordinacinė veiklos centras, kuris kontroliuoja įvairiausias tautines ir tarptautines kontribucijas, perduodamas per mobiliąsias studijas arba telefonu.

Tos pačios programos transliacija vienu metu kelioms stotims turi daug svarbos programų kūrime.

Tiesioginis kontaktas su klausytojais yra vienas iš svarbiausių dalykų programų kūrime, jį stengiamasi užmegzti kiek galima dažniau (pavyzdžiui, tiesioginių transliacijų, klausytojų diskusijų bei klausytojų vizitų į studiją metu).

MR yra tarsi šeima. Tokia atmosfera ypatingai atsispindi per:

- nuoširdžią meilę savo klausytojams;
- supratingumą ir kantrybę atsakinėjant į klausytojų klausimus;
- pagarbą kitų žmonių nuomonėms;
- pagarbą ir toleranciją kitų religijų atstovams;
- radijo stoties vadovų bei darbuotojų pasiaukojamą darbą;
- ryšius su labdaros organizacijomis, brolišką solidarumą ir draugiškumą tarp MR kolektyvo bei su šia radijo stotimi bendradarbiaujančių žmonių, susijusių su MR ne tik profesiniais ryšiais. Juos sieja bendras pašaukimas pildyti mūsų Viešpaties užmačias.

MR administravimo pamatas yra savanoriškumas ir Evangelijos skleidimas. Darbuotojų atrankoje pirmenybė teikiama tiems, kurie tiki šios radijo stoties tikslais ir nuoširdžiai aukojasi darbui. MR vykdomos misijos akstinu tapo geranoriško bendradarbiavimo atmosfera, ją kuria visi dalyvaujantys šioje veikloje.

MR tarnauja savo klausytojams kaip Naujosios Evangelijos įrankis. Sprendimų, susijusių su programų kūrimu, administravimu bei technikos dalykais, priėmimas besąlygiškai remiasi tikėjimu Dieviškąja Apvaizda. MR palaiko glaudžius santykius su visuomene, kurią jau gerai pažįsta. Šių santykių pagrindas yra labdaringa veikla.

Istorija ir perspektyvos

1983 m. Erbos mieste, Milano vyskupijoje, Italijoje pradėjo veikti parapijinė radijo stotis „Radio Maria“, kuri augo ir pamažu apėmė visą šalį. Įkūrimą paskatino popiežiaus Jono Pauliaus II pamokslas Šv. Petro aikštėje, kvietęs katalikus imtis naujosios evangelizacijos darbo. Radijas peržengė Italijos sienas, todėl buvo įkurta pasaulinė to paties pavadinimo asociacija. Šiuo metu šiai asociacijai priklauso virš 50 radijo stočių, transliuojamų visame pasaulyje. Asociacijos centras yra Italijoje, Casciogo mieste. Visos šios Šeimos radijo stotys yra integruotos į vieną sistemą siekiant geriau dalintis turimais resursais ir patirtimi.

Mintis „Marijos radiją“ (MR) steigti Lietuvoje kilo tėvui Massimo Bianco, Kauno Palemono parapijos klebonui. 2003 m.

gegužę keli kunigai ir pasauliečiai susibūrė į iniciatyvinę grupę, įkūrė viešąją įstaigą MR. Tarptautinė „Radio Maria“ asociacija, pritariant Kauno Arkivyskupui Metropolitui, padėjo įsikurti MR Lietuvoje. Šis radijas tiek pasauliniu, tiek nacionaliniu lygmeniu yra autonomiška, teisiškai, finansiškai nepriklausoma organizacija. Nors radijas nėra Bažnyčios struktūros dalis, su Bažnyčia jis susijęs tampriais dvasiniais ir doktrininiiais saitais, nes MR savo esme yra katalikiškas ir skirtas pasitarnauti Bažnyčios misijai.

2004 m. rugpjūčio 30 d. MR savo laidas pradėjo transliuoti Kaune, o po mėnesio Klaipėdoje ir Šiauliuose. 2005 m. birželio 29 d. MR išgirdo vilniečiai, o 2007 m. gruodžio 7 d. – Panevėžio apylinkių gyventojai. 2009 m. vasario mėn. MR dalyvavo konkurse dėl dažnio Alytuje ir jį laimėjo. Šiuo metu vyksta parengiamieji darbai, kuriuos atlikus, MR programa pasieks Alytaus ir jo prieigų gyventojus. Radijas yra mėgstamas klausytojų ir labai laukiamas tuose regionuose, kuriuose jis nėra girdimas. Todėl ateityje ketinama dalyvauti Lietuvos radijos ir televizijos komisijos skelbiamuose konkursuose.

MR sudaro pagrindinė būstinė Kaune (M. Daukšos 21/V. Sladkevičiaus 1) ir atstovybė Vilniuje (Slucko g. 11 – 1). Radijuje dirba 11 etatinių darbuotojų (3 iš jų nepilnu etatu) ir apie 120 savanorių.

Radijo tikslai sutampa su Bažnyčios tikslais: skelbti Jėzaus Kristaus išganyto evangeliją ir padėti Evangeliją gyventi. Šie tikslai nėra komerciniai ir politiniai, bet dvasiniai ir moraliniai. Siekiama, kad Dievo žodis, perteikiamas šiltu žmogaus žodžiu, dvasinga muzika.

Radijas savo stiprinančius, guodžiančius žodžius ypatingai skiria tiems, kuriais dažnai pasaulis nesidomi: ligoniams, vienišiesiems, kenčiantiems, seniems, ieškantiems ir palūžusiems. Dabartinė radijo programa yra labai įvairi ir turtinga savo turiniu, aktualiomis temomis, įdomiais pašnekovais, pritaikyta įvairių socialinių grupių bei amžiaus klausytojams.

Tai iš tiesų unikalus projektas, kurio įgyvendinime dalyvauja begalinis skaičius žmonių. Juk MR – tai didžiulė šeima, kuria sudaro darbuotojai, savanoriai, klausytojai ir aukotojai. Bet svarbiausia, kad mus globoja pati Dangiškoji Motina Marija, kurios troškimas – per Sūnų atvesti mus pas Tėvą.

AKTUALIJOS

Jaunimo konferencija „Mano GYVENIMO STILIUS!.. KOKS jis?“

Laisvės pr. 58, Vilnius, 2009 m. balandžio 24 d.
(Vilniaus teisės ir verslo kolegijos konferencijų salė)

Konferencijos tikslas – apžvelgti šiandienos jaunimui aktualias priklausomybių problemas ir aptarti galimus jų sprendimo būdus. Konferencijoje aptartos legalių ir uždraustų psichiką veikiančių medžiagų (alkoholio, tabako, narkotikų) sukeliamos problemos, nauji iššūkiai (azartiniai lošimai, prekyba jaunais žmonėmis, destruktiniai judėjimai ir kt.). Šios problemos bus įvertintos teisės, sveikatos, psichologijos specialistų, valstybės institucijų atstovų, nevyriausybinių organizacijų, dvasininkijos bei paties jaunimo požiūriu.

PROGRAMA

8.30-9.00 Dalyvių registracija
9.00 Konferencijos pradžia

Įvadiniai pranešimai

Vilniaus teisės ir verslo kolegijos direktorė **Daiva Daugvilienė**

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, Lietuvos Respublikos Seimo narys **Kazimieras Uoka**

Lietuvos Respublikos Seimo nariai: **Antanas Matulas, Gintaras Songaila, Žilvinas Šilgalis**

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos atstovas **Algimantas Šimaitis**

9.30-10.00 Spaudos konferencija žurnalistams

9.30-10.00 Filmų demonstravimas konferencijos dalyviams

Vytauto V. Landsbergio filmų „Erelis“, „Lapatai lapatai nuo kalniuko“ ir VŠĮ „Pramogų akademija“ reportažo iš **jaunimo susitikimo su Pravieniškių 2-ųjų pataisos namų – atvirosios kolonijos nuteistaisiais** demonstravimas.

Pranešimai

I dalis Moderatorė – Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Viešosios teisės katedros dėstytoja, Studentų mokslinės draugijos mokslinė vadovė, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos Valdybos narė **Jolita Malinauskaitė**

10.00-10.15 Situacija alkoholinių gėrimų rinkoje, teisinis reglamentavimas ir kontrolės problemos. Gražina Belian, Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus pavaduotoja

10.15-10.30 Tabako ir alkoholio vieta jaunimo gyvenime. Doc. dr. Aurelijus Veryga, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas / Baltijos šalių tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas, Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininkas

10.30-10.45 Jaunimas – jaunimui. Lietuvos medicinos studentų asociacijos (LIMSA) iniciatyva prieš jaunimo piktnaudžiavimą alkoholiu ir tabaku. Eglė Tamulevičiūtė, LIMSA Vietinė mainų koordinatore

10.45-11.00 Geriausi įgyvendintų blaivybės projektų pavyzdžiai. Aurelija Čepulytė, Valstybinio psichikos sveikatos centro Priklausomybės ligų skyriaus vedėja

11.00-11.15 Rizikos grupės vaikai ir jų daromų teisės pažeidimų prevencijos problemos. Doc. dr. Raimundas Kalesnykas, Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Teisės fakulteto dekanas

11.15-11.30 Jaunimas ir narkotikai. Doc. dr. Laimutė Bulotaitė, Vilniaus universiteto Bendrosios psichologijos katedros dėstytoja

11.30-11.45 Studento akistata su socialine realybe. Rūta Ruolytė, Lietuvos studentų sąjungos Socialinės integracijos koordinatore

11.45-12.00 Priklausomybės nuo azartinių lošimų prevencijos priemonės Lietuvoje ir Skandinavijos šalyse. Mantas Arasimavičius, Mykolo Romerio universiteto doktorantas

12.00-12.30 Arbatos, kavos pertrauka

II dalis Moderatorius – Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Teisės fakulteto dekanas **doc. dr. Raimundas Kalesnykas**

12.30-12.45 Prekybos žmonėmis prevencija: jaunimo informavimas. Marija Nijolė Stačiokienė, Lietuvos žmogaus teisių lygos prezidentė

12.45-13.00 Tyrimo „Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų nuomonė apie prekybą žmonėmis“ pristatymas. Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Teisės fakulteto Studentų mokslinė draugija

13.00-13.15 Grožis prieš prekybą žmonėmis. Evelina Gruzdienė, VŠĮ „Pramogų akademija“ prezidentė

13.15-13.30 Jaunimo subkultūros Lietuvoje. Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Teisės fakulteto Studentų mokslinė draugija

13.30-13.45 Akis į akį su totalitarine sekta. Mantas Petravičius, Kultų prevencijos biuro narys

13.45-14.00 Metodinės medžiagos rinkinio apie priklausomybių prevenciją pristatymas. Jurgis Gediminas Jakubčionis, Lietuvos blaivybės fondo pirmininkas

14.00-14.15 Kelias į prisikėlimą tikėjimo šviesoje. Algimantas Keina, Vilniaus Šv. Onos bažnyčios kunigas

14.15-14.45 Diskusijos, pasiūlymai

14.45-15.30 Konferencijos apibendrinimas: doc. dr. Aurelijus Veryga, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas / Baltijos šalių tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas; Nijolė Marija Stačiokienė, Lietuvos žmogaus teisių lygos prezidentė; **doc. dr. Raimundas Kalesnykas,** Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Teisės fakulteto dekanas

15.30-15.45 Konferencijos rezoliucijos priėmimas

Organizatoriai

Partneriai

Finansiniai rėmėjai

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja Irena Degutienė, Lietuvos Respublikos Seimo nariai: Antanas Matulas, Gintaras Songaila, Kazimieras Uoka; Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdis; Vilniaus teisės ir verslo kolegija; Lietuvos blaivybės fondas

AKTUALIJOS

2008-ŲJŲ – BLAIVYBĖS METŲ REZULTATAI

Doc. dr. Aurelijus Veryga
Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininkas,
Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas

2007 m. prasidėjusi intensyvesnė diskusija visuomenėje, Seimo kontrolieriaus tyrimas, Nacionalinės sveikatos tarybos, nevyriausybinių organizacijų, politikų ir kitų suinteresuotų asmenų pastangos lėmė, kad 2008 m. buvo paskelbti Blaivybės metais, o 2007-2008 m. laikotarpis tapo lūžio tašku valstybės alkoholio kontrolės politikoje. Iškelta ir įgyvendinta idėja dėl alkoholinių gėrimų reklamos apribojimo sukėlė tikrą diskusijų audrą, kurią sekė tendencingi bandymai neigti reklamos reikšmę, bandymai šantažuoti politikus. Pasitelkiant žiniasklaidą buvo bandoma įrodyti, kad alkoholinių gėrimų reklamos apribojimas yra nelogiškas, kad tai ne pagerintų, o pablogintų situaciją, priverstų iš Lietuvos išsikelti televizijas ir kt. Tačiau, nepaisant didžiulio alkoholio pramonės spaudimo, alkoholinių gėrimų reklamos laikas buvo apribotas: dienos metu uždrausta visų alkoholinių gėrimų reklama radijuje bei televizijoje.

2008 m., be reklamos apribojimų, buvo priimta ir alkoholio prieinamumą ribojančių sprendimų. Blaivybės metais buvo padidintas akcizas alkoholiniams gėrimams, o metų pabaigoje priimtos įstatymo pataisos, kurios įtvirtino prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimus nuo 2009 m. Buvo panaikintos mokesčių lengvatos smulkiesiems alaus gamintojams, o metų pradžioje dar kartą padidintas akcizas alkoholiniams gėrimams, įskaitant sidrą. Paskutinėse LR Alkoholio kontrolės įstatymo pataisose numatyta nuo 2010 m. uždrausti alkoholinių gėrimų prekybą kioskuose.

Blaivybės metai pasižymėjo ne tik alkoholio prekybą ribojančiais įstatymais. Blaivybės metai tapo katalizatoriumi, kuris suaktyvino nevyriausybinių organizacijų judėjimą, prie kurio prisijungė ne tik tradiciškai blaivybės idėjas propaguojančios, bet ir kitose srityse dirbančios organizacijos. Buvo suorganizuota ne viena nacionalinė ir tarptautinė konferencija, skirta alkoholio kontrolės klausimams spręsti, parengti bei publikuoti leidiniai apie blaivybę ir alkoholio daromą žalą. Alkoholio kontrolės tema tapo viešų diskusijų objektu. 2008 m. lapkričio mėnesį Vilniuje tarptautinės konferencijos metu buvo įsteigta Baltijos šalių tabako ir alkoholio kontrolės koalicija, suvienijusi Estijos, Latvijos ir Lietuvos nevyriausybines organizacijas, dirbančias tabako bei alkoholio kontrolės srityje.

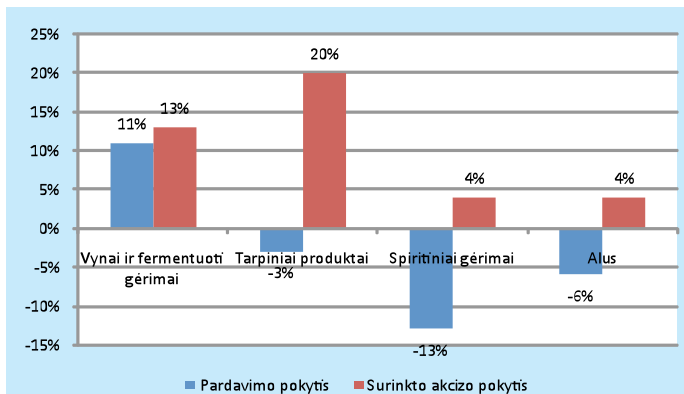
2008-aisiais metais įvyko ir kitų, su alkoholio kontrole susijusių pasikeitimų. Buvo sugriežtinta atsakomybė už vairavimą išgėrus: ne tik padidintos piniginės baudos už vairavimą išgėrus, bet ir pradėtos konfiskuoti transporto priemonės, net taikomas administracinis areštas. Nuo 0,4 iki 0,2 promilių buvo sumažinta leistina alkoholio koncentracija kraujyje pradedantiems vairuotojams.

2008 m. Lietuvai įsijungus į Šengeno erdvę, Lietuvos sienos tapo išorine tos erdvės riba. Į sienų apsaugą buvo daug investuota, apsirūpinta modernia įranga. Tai turėjo sustiprinti sienos apsaugą ir apsunkinti kontrabandinių prekių gabenimu besiverčiančių nusikaltėlių veiklą. Kad investicijos į sienų apsaugą pasiteisino, patvirtina Vidaus reikalų ministerijos (VRM) ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (VSAT) informacija, kurioje teigiama, kad pernai sulaikytos tabako kontrabandos kiekis palyginti su 2007-aisiais sumažėjo 44 proc., arba daugiau nei milijonu pakelių. O alkoholio kontrabanda iš trečiųjų šalių net nelaikoma rimta problema, nes didžiausias problemas kelia neteisėtai disponuojamas alkoholis, kuris patenka į Lietuvą iš Europos šalių ir nelaikomas kontrabanda. 2008 m., lyginant su 2007 m. tuo pačiu laikotarpiu, sulaikyta trečdaliu daugiau neteisėtai disponuojamo alkoholio. Pagrindinė dalis etilo alkoholio patenka iš Lenkijos, 6 proc. – iš Baltarusijos. Iš Lenkijos gabenami įvairūs pramonėje naudojami automobilių langų valikliai bei dažų skiedikliai turi didelę etilo alkoholio koncentraciją. Išvalius įvairias chemines medžiagas gaunamas etilo alkoholis, kuris naudojamas pilstuko gamybai. Šių medžiagų pirkimo kaina yra maža, o atgabenus jas į Lietuvą ir išgryninus, gaunamas didelis pelnas, todėl ši neteisėta veika turi tendenciją išlikti. Tačiau tokia nelegali veikla nėra naujiena, ji egzistavo iki akcizų didinimo. Jei valstybė neisiims tinkamų priemonių tokios nusikalstamos veiklos kontrolei (apmokestindama įvežamą techninės paskirties alkoholį), įtraukdama visuomenę į nelegalių prekybos taškų išaiškinimą ir griežtindama atsakomybę už įstatymo pažeidimus, tokia veikla išliks ir toliau. Net ir esant nedidelėms legalių gėrimų kainoms, juodojoje rinkoje parduodamas alkoholis visuomet bus pigesnis už parduodamą legaliai, dėl nemokamų mokesčių. Todėl nelegali prekyba alkoholiu negali būti argumentu mažinti akcizą legaliai pagamintiems ir parduodamiems alkoholiniams gėrimams, nes vien tai nesunaikina nelegalios rinkos.

Visos Blaivybės metais taikytos priemonės davė neabejotinų rezultatų. Nepasiteisino būgštavimai, kad padidintas akcizas alkoholiniams gėrimams ženkliai padidins alkoholio surogatų vartojimą ir tai lems augantį alkoholinių intoksikacijų skaičių. Mažėjantis apsinuodijimų ir alkoholinių psichozų skaičius rodo, kad išaugęs didesnis sulaikyto nelegaliai disponuojamo alkoholio kiekis galėtų būti siejamas su efektyviau atliekamu VRM ir VSAT darbu.

2008 m. tapo lūžio metais, kuomet pirmą kartą po Lietuvos sveikatos programos priėmimo pastebimai sumažėjo alkoholinių gėrimų suvartojimas: nuo 14,3 litrų absoliutaus al-

koholio, tekusio vienam gyventojui 2007 m., sumažėjo iki 13,2 litrų 2008 m. Tuo pačiu metu padidėjęs akcizas ne tik prisidėjo prie alkoholinių gėrimų vartojimo sumažėjimo, bet ir padidino biudžeto įplaukas (1 pav.).

1 pav. Alkoholinių gėrimų pardavimų ir surenkamų alkoholinių akcizų pokyčiai procentais 2008 m. lyginant su 2007 m.

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija (VMI)

2008 m. tapo pokyčių metais visai alkoholio pramonei, kuri dėl augančių akcizų, sumažėjusių alkoholinių gėrimų pardavimų bei 2009 m. parsižėjęs bendro ekonomikos lėtėjimo buvo priversta peržiūrėti savo verslo prognozes, jos dar 2007 m. pradžioje prognozavo tolesnį 35 proc. alkoholio rinkos augimą. 2009 m. pradžioje dauguma alkoholio gamybos bendrovių pranešė apie mažėjančius pardavimus, laikinai stabdomą gamybą ir net atleidžiamus darbuotojus. Tačiau net ir mažėjanti alkoholinių gėrimų rinka dėl padidinto akcizo leido 2008 m. į biudžetą surinkti papildomus 54 mln. litų (žr. 1 lentelę), kurie galės būti panaudoti alkoholio vartojimo sukeltų ligų gydymui ir svarbiausia, alkoholio vartojimo profilaktikai.

1 lentelė. Alkoholinių gėrimų akcizų surinkimas 2007 -2008 m. tūkst. litų.

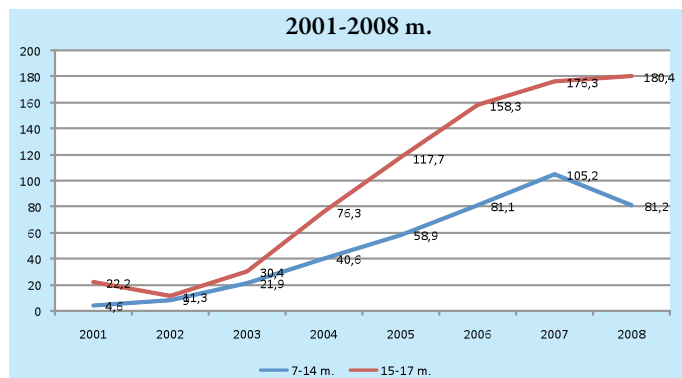
Gėrimų grupė	2007 m.	2008 m.	Skirtumas
Vynai ir fermentuoti gėrimai	40157,281	45285,360	+5128,079
Tarpiniai produktai	39306,044	47177,379	+7871,335
Spiritiniai gėrimai	669388,306	696686,183	+27297,877
Alus	128321,949	133361,799	133361,799
Iš viso:	877173,56	922510,7	+45906,517

Šaltinis: VMI

Muitinės departamento prie Finansų ministerijos duomenimis, 2008 m. už iš trečiųjų šalių importuotus alkoholinius gėrimus buvo sumokėta 16,5 mln. litų akcizo (2007 m. – 8,4 mln. litų). Susumavus mokesčių inspekcijos apskaičiuotą akcizą ir Muitinės departamento duomenis, galima teigti, kad 2008 m. į valstybės biudžetą iš alkoholinių gėrimų akcizų buvo surinkta 54,3 mln. litų daugiau nei 2007 m., t.y., bendram alkoholio pardavimui sumažėjus 7,6 proc., surenkamo alkoholio akcizo suma išaugo 5,2 proc.

Vertinant Blaivybės metais alkoholio kontrolės pokyčių įtaką gyventojų sveikatai, neįkyla jokių abejonių, kad taikytos priemonės turėjo tiesioginės įtakos su alkoholio vartojimu susijusių sveikatos sutrikimų skaičiaus mažėjimui. Iki 2007 m. drastiškai augęs 2008 m. sumažėjo 7-14 m. amžiaus vaikų intoksikacijų skaičius, kuris nuo 105,2 atvejų 100 tūkstančių gyventojų 2007 m. sumažėjo iki 81,2 atvejo 2008 m.

(žr. 2 paveikslą). Vertinant absoliučiais skaičiais, 2008 m. dėl alkoholinės intoksikacijos buvo gydyta 83 vaikai mažiau nei 2007 m. (atvejų skaičius sumažėjo nuo 329 iki 246). Nors nežymiai, tačiau intoksikacijų skaičius toliau augo 15-17 m. amžiaus grupėje.

2 pav. Vaikų, gydytų gydymo įstaigose su diagnoze T-51, Toksinis alkoholio poveikis dinamika 100.000 gyventojų 2001-2008 m.

Šaltinis: LSIC, SVEIDRA

Kalbant apie suaugusiųjų Lietuvos gyventojų sveikatos pokyčius, galima konstatuoti, kad praktiškai sumažėjo visų, su alkoholio vartojimu susijusių ūmių būklių skaičius. Alkoholio toksinio poveikio atvejų skaičius sumažėjo nuo 2749 atvejų 2007 m. iki 2434 atvejų 2008 m., t.y., sumažėjo 315 atvejų. Nuo 4330 iki 3822 sumažėjo alkoholinių psichozių atvejų skaičius, t.y., užfiksuota 508 alkoholinės psichozės atvejais mažiau.

Būtina akcentuoti tai, kad paminėti sveikatos sutrikimai yra tik nedidelė dalis visų su alkoholio vartojimu susijusių sveikatos sutrikimų. Didelė dalis alkoholio vartojimo sukeltų ligų yra lėtinės ir jų skaičiaus mažėjimo per vienerius metus tikėtis negalima. Atvirkščiai, dėl buvusio itin intensyvaus alkoholio vartojimo iki 2007 m. galima laukti tolesnio tokių ligų, kaip alkoholinė kepenų cirozė, alkoholinė polineuropatija, hemoraginis insultas, kai kurių lokalizacijų vėžiniai susirgimai, skaičiaus didėjimo. Toks fenomenas buvo stebėtas 2008 m., kuomet, lyginant su 2007 m., padidėjo sergamumas nervų sistemos degeneracija, sukelta alkoholio, alkoholine polineuropatija, alkoholine kepenų liga bei lėtiniu alkoholiniu pankreatitu. Jei alkoholio vartojimo mažėjimo tendencija pavyks išlaikyti, po kelių metų galima tikėtis išvardintų patologijų skaičiaus mažėjimo.

2008-ieji m. kelių priežiūros specialistų įvardinami kaip persilaužimo metai. Lietuvos policijos Eismo priežiūros tarnybos duomenimis, Lietuvos keliuose žuvo mažiausiai žmonių per paskutiniuosius 40 metų arba nuo 1967-ųjų, nors tuomet mašinų buvo gerokai mažiau. „Karo keliuose“ mastai pagal žuvusiųjų žmonių skaičių - pagal juos Lietuva yra aiški Europos lyderė – sumažėjo beveik trečdaliu. Pradiniais duomenimis 2008 m. žuvo 492 žmonės – 242 arba 33 proc. mažiau nei 2007 m. Ypač pagerėjo padėtis, susijusi su alkoholio vartojimu. Dėl neblaivių vairuotojų kaltės įvyko 38 proc. mažiau nelaimių, žuvo 30 mažiau žmonių nei 2007 m.

Apibendrinant galima pasakyti, kad Blaivybės metai davė neabejotinų rezultatų, tačiau reikės ne mažiau pastangų, kad būtų išlaikyta alkoholio vartojimo mažėjimo tendencija ir kad tai kas buvo pasiekta, nebūtų sunaikinta. Tam prireiks visų mūsų pastangų.

AKTUALIJOS

MŪSŲ REIKALAI

Vytautas Uogelė

**Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio
Valdybos narys**

Štai įsibėgėjo 2009-ieji metai. Suaugusiesiems – gal tai įprasta laiko tėkmė, moksleiviams, mūsų valančiukams – jau mokslo metų perkopimas per zenitą, ne už kalnų ir mokslo metų pabaiga. Kas girdėti Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio (BS), Valančių sąjūdžio padangėje?

Jau septyniolika mėnesių praėjo nuo BS VII kongreso Kėdainiuose. Ten buvo atnaujinta BS vadovybė, tikėtasi, kad blaivybės judėjimas su nauju ryžtu vystys savo nelengvą, reikalaujančią didelės kantrybės veiklą. Kėdainiuose suvažiavimas buvo numatytas todėl, kad tai Lietuvos centras, o antra, kad tai centras rajono, kuriame 2007 m. valančių kuopelės veikė net dvylikoje mokyklų. Deja, šiuo metu Kėdainių rajone žinomos tik dvi mokyklos, kur veikia valančiai – tai Akademijos ir Dotnuvos mokyklos. Pastarojoje valančiai dar prisiėmė „Sveikuolių vardą“ ir aktyviai bendrauja su Lietuvos sveikuolių sąjunga. Kėdainių rajone valančių kuopelių skaičius galėjo sumažėti dėl to, kad stambinant mokyklas, sumažėjo mokyklų skaičius. Vis dėlto čia išnyko valančių veikla ir dėl priežasties, kad valančių vadovai išsikėlė į kitas mokyklas, o labai principinga rajono blaivininkė, Valančių kuopelių globėja Otilija Vasiliauskienė dėl solidaus amžiaus nebeturi galimybės nuolat raginti rajono mokytojus neatsisakyti vadovauti valančių būreliams. Lietuvoje moksleivių, norinčių būti valančiais, visada atsiras. Visa bėda, kad trūksta mokytojų, kurie, nepaisydami sunkumų, ryžtųsi vadovauti atsparumą alkoholiui ugdančioms organizacijoms.

Džiugu pranešti, kad neapsnūsta Vilkaviškio vyskupijos Blaivystės sąjūdis. Praėjusiais metais jis atnaujino savo vadovybę. Vyskupijos blaivystės darbai pradėjo vadovauti buvęs BS dvasios vadas kun. Antanas Mickevičius.

Šių metų sausio pabaigoje Marijampolėje įvyko vyskupijos valančių vadovų susitikimas, kuriam vadovavo Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininkas doc. dr. Aurelijus Veryga ir Marijampolės BS pirmininkė Regina Jadeikaitė. Susibūrimo buvo mėginama numatyti, ką reikia daryti, kad valančių sąjūdis plėstųsi, o ne silpnėtų. Prieita išvados, kad reikia paruošti naujų Valančių įstatų projektą, kuriame būtų numatyta valančių savivalda: valančių organizaciją būtų suskirstyta pagal amžių į tris amžiaus tarpsnius, jiems suteikiant ir skirtingus prasmingus pavadinimus. Numatyta siekti, kad būtų sukurtas bendras visai Lietuvai Valančių himnas.

Kaip visada energingai veikia Skuodo r. Mosėdžio gimnazijos valančių kuopa, vadovaujama mokyklos direktoriaus pavaduotojos Virginijos Jonkuvienės. Gražiai bendradarbiauja, rengia bendrus renginius su ateitininkais Mažeikių r. Viekšnių gimnazijos valančiai, vadovaujami mokytojų Violetos Gurskienės ir Henritos Kateivienės. Druskininkuose net keturiose mokyklose veikia gausios valančių kuopelės, vadovaujamos energingosios Vidos Šuliauskienės ir kitų vadovių. Pastebimai veikia ir daugiau valančių būrelių. Dėl vietos stokos negalime visų išvardinti.

Yra valančių būrelių, kurie, matyt, veikia tyliai, per daug nesiviešindami. Pavyzdžiui, tik BS veterano Jono Kačerausko dėka pavyko pernai sužinoti, kad Biržuose „Aušros“ vidurinėje mokykloje valančių būrelis 2009 m. birželio 5 d. švęs 15 metų veiklos sukaktį.

Tik interneto pagalba buvo aptikti valančiai Jonavos r. Bukonių pagrindinėje mokykloje, Anykščių A. Vienuolio gimnazijoje. Dar balandžio pradžioje iš jų nebuvo gavę valančių sąrašų, pagal kuriuos išaiškėtų ne tik bendras valančių skaičius, vardai, pavardės, bet ir amžius, klasė, koordinatės ryšiui palaikyti. Juk organizacija tik ta yra rimta organizacija, kurios vadovybė žino tikslų narių skaičių ir t. t. Mes domimės ir baigusiais mokyklas valančiais, norime, kad jų kelias BS nesibaigtų mokyklos baigimu.

Baigdamas noriu pasakyti, kad labai pergyvename, jog vyresnėse mokyklų klasėse mažėja valančių skaičius. O juk taip neturėtų būti. Jeigu valančias pasižada negerti ir nerūkyti, kol baigs vidurinę mokyklą, tai jis negali to pažado laužyti. Žinau, kad brendimo amžius dažnai niekais verčia vaikiško amžiaus pasižadėjimus. Bet įžadai duodami moksleivio sveikatos, jo artimųjų, visuomenės labui. Valančiuo žodis turi būti šventas – nesvarbu, ar valančių vadovas mokykloje yra, ar jis pradingo.

Kita priežastis gali būti, kad vyresnio amžiaus moksleiviui nepatinka maži valančių pavadinimai. Nors mes, jau ir solidaus amžiaus Vyskupo M. Valančiaus pasekėjai irgi laikome garbe būti vadinami valančiais. Vis dėlto norėčiau paklausti pačių valančių, jų vadovų – gal bendram labui vėta vyresniose klasėse, sakykim, nuo devintosios, vadintis ne valančiais, o, pavyzdžiui, M. Valančiaus ainiais, M. Valančiaus ąžuolais ar ąžuoliukais, liepomis, liepaitėmis, (gal kalbininkai pripažintų ir ąžuoliukes), blaivūnais ar dar kaip nors. Taigi galvokime, siūlykime įvairius pavadinimus ir apsispręskime.

KOVA SU TABAKO KELIAMA ŽALA TĘSIASI

Laima Blažytė

**Lietuvos medicinos studentų asociacijos
Nacionalinė projektų koordinatore**

2009 m. vasario 28 d. Čekijos sostinėje Prahoje įvyko atnaujintos, ketverius metus vykstančios Europos Komisijos iniciatyvos „Help! Už gyvenimą be tabako“ naujo etapo pristatymas. Renginio metu buvo pristatyta kampanija skirta anglies monoksido (CO) dujų matavimo testams, jų naudos, efektyvumo pristatymas seminaruose ir darbo grupėse. CO matavimo testas parodo tiesioginio ir pasyvaus rūkymo žalą individualiai kiekvienam jį atlikusiam. Šiame susitikime dalyvavo 53 jaunimo organizacijų atstovai iš visos Europos Sąjungos. Renginyje dalyvavo ir trys Lietuvos medicinos studentų asociacijos (LiMSA) narės.

Susitikimo tikslas - įtraukti Europos jaunimą į rengimo anglies monoksido matavimų informacinius lankstinukus, kurie bus dalinami žmonėms, ateityje dirbsiantiems su šiais iškvėpto oro CO analizatoriais. Lankstinukuose bus pateikta informacija apie šių testų darymo instrukcijas, gautų rezultatų interpretavimą, pagrindinę informaciją apie tabako keliamą grėsmę bei ligas rūkančiajam, taip pat – kaip padėti žmogui, norinčiam bei bandančiam mesti rūkyti.

Seminaras prasidėjo Jean – Luc Noel, Europos Komisijos atstovo, pasveikinimo žodžiu bei džiaugsmu, kad vienam šeštadieniui atvyko tiek daug jaunimo, norinčio kovoti prieš tabako keliamą žalą. Buvo pristatyta nauja Help! kampanijos internetinė svetainė (www.needyourhelp.eu), kurios pagrindinis tikslas pateikti įvairius patarimus, video vaizdelius kaip nepradėti rūkyti, kaip mesti rūkyti bei kaip išvengti pasyvaus rūkymo žalos. Po šios prezentacijos, išgirdome pasaulinio garso plaučių ir rūkymo sukeltų ligų specialisto, Prevencijos prieš tabaką Prancūzijos skyriaus (Office Français de Prévention du Tabagisme, FRANCE), profesoriaus Bertrand Dautzenberg paskaitą „Anglies monoksido matavimai“. Buvo paaiškinta šių testų reikšmė, svarba bei rezultatų interpretavimas. Taip pat į Prahą buvo pakviestas tyrimų instituto „Visuomenė be tabako“ atstovas iš Airijos, ENSP (European network for smoking prevention) prezidentas, Luke Clancy, pristatęs atstovaujamą organizaciją bei šios veiklą. Po šios prezentacijos išgirdome Studijų ir Prevencijos tabako tarnybos (Service d'Etude et de Prévention du Tabagisme) atstovo Francois Dekeyser iš Belgijos pristatymą apie CO matavimų įtaką žmogaus psichologijai – kaip žmogus reaguoja, kaip su juo kalbėti, bendrauti, pateikti visą informaciją, matuojant iškvėpto oro CO dujų kiekį.

Po šios plenarinės sesijos bei prezentacijų, seminaro dalyviai buvo suskirstyti grupelėmis, kurias koordinavo konferencijos skaitovai. Šių darbo grupelių tikslas buvo, paruošti gaires būsiamam lankstinukui. Patys seminaro dalyviai galėjo išbandyti CO matavimo matuoklius.

Seminaras buvo užbaigtas dalijantis įspūdžiais bei įsiliejimu į savanorių komandą, kuri pagelbės Europos Komisijai ruošiant CO matavimo testų lankstinuką.

TEISININKO SKILTIS

DAUGIAU APIE TABAKO KONTROLĖS PAGRINDŲ KONVENCIJĄ

Jolita Malinauskaitė

**Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio
narė, Nacionalinės tabako ir alkoholio
kontrolės koalicijos Valdybos narė**

Dar 2004 m. rudenį Lietuva ratifikavo Tabako kontrolės pagrindų konvenciją (Konvencija), kurios pagrindinis tikslas „sukurti pagrindus tabako kontrolės priemonėms, kurias Šalys turi taikyti nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygiu, siekdamas nuolat ir sparčiai mažinti tabako vartojimą bei priverstinį kvėpavimą tabako dūmais, kad apsaugotų dabartinę ir būsimašias kartas nuo kenksmingo tabako vartojimo ir priverstinio kvėpavimo tabako dūmais poveikio sveikatai ir aplinkai bei socialinių ir ekonominių pasekmių.“

Konvencijoje teigiama, kad norint sukurti ir remti daugelyje sektorių plačiai taikomas priemones bei koordinuotai reaguoti, būtinas stiprus politinis ryžtas.

Kiekviena Šalis pagal savo galimybes: „a) steigia arba stiprina ir finansuoja nacionalinį koordinavimo mechanizmą arba pagrindinius tabako kontrolės centrus; b) patvirtina bei įgyvendina reikiamas įstatymines, vykdomąsias, administracines ir (arba) kitokias priemones bei prireikus bendradarbiauja su kitomis Šalimis, nustatydamos atitinkamas politikos kryptis tam, kad užkirstų kelią arba sumažintų tabako vartojimą, priklausomybę nuo nikotino ir priverstinį kvėpavimą tabako dūmais.“

Be to, Konvencija numato, kad „nustatydamos ir įgyvendindamos savo sveikatos politikos kryptis, susijusias su tabako kontrole, Šalys pagal savo nacionalinę teisę stengiasi apsaugoti jas nuo komercinių ir kitų tabako pramonės interesų.“ Jos bendradarbiauja formuluodamos siūlymus dėl šios Konvencijos ir jos protokolų įgyvendinimo priemonių, procedūrų bei rekomendacijų. „Šalys, siekdamos šios Konvencijos ir jos protokolų, kurių šalys jos yra, tikslų, bendradarbiauja su kompetentingomis tarptautinėmis ir regioninėmis tarpvyriausybėmis organizacijomis bei kitomis institucijomis. Šalys pagal savo išteklius ir galimybes, taikydamos dvišalius ir daugiašalius finansavimo mechanizmus, bendradarbiauja ieškodamos finansinių išteklių šiai Konvencijai veiksmingai įgyvendinti.“

Prisijunk prie mūsų! Nedrožk savo smegenų ir ragink savo draugus!

Mes – Baltijos šalių, Suomijos, Lenkijos medicinos studentai, manome, kad alkoholis tapo didžiule mūsų valstybių problema. Daugybė gyvybių prarandama dėl avarijų, ligų bei prievartos, kurių priežastis – alkoholis. Tai labai dažnai vyksta mūsų regione, bet priemonės, kurių imasi Vyriausybės, yra neefektyvios, nes problemų nemažėja, blogiau, jų skaičius iki šiol tik auga.

Mes nesame už alkoholio uždraudimą. Mes – prieš alkoholio sukeltas problemas, kurios ypač veikia vaikus ir jaunimą, o priklausomybė nuo jo ir žala sveikatai dažniausiai trunka visą gyvenimą.

DEKLARACIJA DĖL ALKOHOLIO POLITIKOS BALTIJOS JŪROS REGIONE

Baltijos šalių draugystės klubo susitikimas

2008 m. vasario 10, Gegutė, Lietuva

Ižanga

Mes, Baltijos jūros regiono valstybių medicinos studentai, esame susirūpinę dabartinėmis alkoholio vartojimo tendencijomis mūsų regione ir visoje Europoje, ypač vaikų ir jaunimo tarpe. Mes manome, kad dabartinis alkoholio suvartojimo lygis mūsų regione kelia grėsmę vaikų ir jaunimo fizinei bei psichinei sveikatai.

Problema

Nepaisant 2001 m. Pasaulio sveikatos organizacijos priimtų „Jaunimo ir alkoholio“ deklaracijos, alkoholio suvartojimas per pastaruosius septynerius metus pastebimai išaugo.

Nepilnamečių girtavimo ir jaunimo piktnaudžiavimo alkoholiu mastas pasiekė pavojingą lygį. Per pastarąjį dešimtmetį regione stipriai padaugėjo alkoholi vartojančių vaikų.

Tokia situacija rodo politikų nesugebėjimą arba nenorą taikyti efektyvias alkoholio kontrolės priemones. Mes manome, kad būtina skubiai įvertinti ir pakeisti alkoholio kontrolės politikos įstatymus.

Alkoholio gamintojai per visuomenės informavimo priemones siekia įtakoti jaunimo elgesį ir pasirinkimus. Tikėtina, kad tai turi didelę įtaką tolimesniam jų gyvenimui. Socialinės, ekonominės ir sveikatos priežiūros išlaidos, susijusios su alkoholio sukeliama problemomis jaunų žmonių tarpe, tampa vis didesne našta visuomenei.

Mes raginame Europos sąjungos politikus, Pasaulio sveikatos organizacijos atstovus, šalių vyriausybes, nevyriausybines organizacijas ir visus suinteresuotus asmenis siekti šių alkoholio kontrolės politikos priemonių įgyvendinimo:

1. Sustiprinti priemones, apsaugančias vaikus ir jaunimą nuo alkoholio vartojimo kultūros:

- Sumažinti visuomenės ir bendraamžių spaudimą vartoti alkoholi;
- Riboti alkoholio platinimą, reklamą ir viešų renginių rėmimą;
- Užtikrinti, kad alkoholio gamintojų rinkodara nebūtų nukreipta į vaikus ir paauglius;
- Sugriežtinti sankcijas gamintojams, kurie pažeidžia alkoholio kontrolės įstatymus;
- Sukurti ir skatinti alternatyvas alkoholio vartojimo kultūrai.

2. Mažinti alkoholio prieinamumą vaikams ir paaugliams:

- Kontroluoti alkoholio prieinamumą mažinant galimybes jo įsigyti (sumažinti pardavimo vietų skaičių, apriboti pardavimo valandas);
- Pabranginti alkoholi visame Baltijos regione didinant akcizus, o surinktus mokesčius skirti sveikatos apsaugai;
- Taikyti efektyvias bausmes prekybininkams, nepaisantiems alkoholio kontrolės įstatymų;
- Užtikrinti, kad mokymo įstaigose nebūtų vartojamas alkoholis.

3. Įtraukti vaikus, jaunimą ir jaunimo organizacijas į veiklą, skirtą kovai prieš alkoholi.

4. Užtikrinti, kad alkoholio pramonės lobistai neturėtų įtakos, kuriant alkoholio politiką:

- Užtikrinti, kad alkoholio politika būtų pagrįsta objektyviais, įrodymais paremtais moksliniais tyrimais;
- Užtikrinti, kad alkoholio kontrolės įstatymai būtų priimami skaidriai.

5. Įvertinti esamą bendrą Europos Sąjungos strategiją, skirtą sumažinti alkoholio vartojimui tarp vaikų ir jaunimo.

6. Šviesti vaikus ir jaunimą apie alkoholio vartojimo sukeltas problemas.

POŽIŪRIS

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS TEBEDRAUDŽIA FINANSUOTI IŠ FEDERACINIŲ LĖŠŲ ADATŲ KEITIMO NARKOMANAMS PROGRAMAS

Jurgis Gediminas Jakubčionis

Vyskupo M.Valančiaus blaivystės sąjūdžio Valdybos narys,
nevyriausybinių organizacijų „Tėvai prieš narkotikus“ pirmininkas

Kol Lietuvoje vis labiau plečiamos vadinamosios „žalos mažinimo programos“, tokios, kaip „žemo slenkščio“ metadono programa, ir vykdomos mobilios paslaugos - švirkštų dalijimas narkomanams tiesiai iš automobilių („Mėlynasis autobusiukas“), o 2007 m. jau įteisinta ir švirkštimosi kambarių nelegaliai įgytiems narkotikams leistos programa, kitaip tariant, kol Lietuvoje, nepaisant tarptautinių įsipareigojimų, vyksta narkotikų legalizavimas, JAV valdžia, turinti ilgą kovos su narkotikais istoriją, vadinasi ir daug didesnę patirtį, deda dideles pastangas siekdamą tokių programų palaipsniui atsikratyti.

1988 m. lapkričio 4 d. JAV priimtu įstatymu „Įvairių sveikatos programų išplėtimas 1988 m. (Health Omnibus Programs Extension of 1988, Pub L No 100-607, 102 Stat 3048 (sec. 256(b))) buvo uždrausta finansuoti iš federacinių lėšų adatų keitimo (narkomanams) paslaugas „...iki JAV prezidentas arba sveikatos ministras (paryškinta autoriaus) nustatys, kad demonstracinės (parodomosios) adatų keitimo programos (AKP) galėtų efektyviai mažinti piktnaudžiavimą (narkotikais) ir riziką užkrėsti visuomenę etiologiniu AIDS agentu“. (Interneto žurnalas Human Rights Watch - „Žmogaus teisių sargyba“. Žr., <http://www.hrw.org/reports/2003/usa0903/5.htm>).

Toks draudimas buvo priimtas dėl kaltinimų, kad šios programos skatina nelegalių narkotikų vartojimą.

Dar griežčiau formuluojamas minėtas draudimas „Išplėstiniame piktnaudžiavimo alkoholiu, piktnaudžiavimo narkotikais ir psichikos sveikatos patobulintame įstatyme“ (Comprehensive Alcohol Abuse, Drug Abuse, and Mental Health Amendments Act of 1988, Pub L No 100-690 (Title II, Subtitle A), 102 Stat 3048 (sec. 2025(2)(A))), kuriuo nustatyta, kad negalima daryti jokių išlaidų bet kokiai programai, skirtai platinti sterilias adatas poodinėms (hipoderminėms) bet kokio nelegalaus narkotiko injekcijoms, ar platinti chlorkalkes adatoms tokioms poodinėms injekcijoms dezinfekuoti“. Tai patvirtinama ir Rajeno Vaito (Ryan White) „Išplėstiniame AIDS išteklių nepaprastajame įstatyme“ (Comprehensive AIDS Resources Emergency Act of 1990, Pub L No 101-381, 42 USC 300ff (sec. 422)).

Vėliau 1990 m., taip pat 1991 m. JAV Darbo, Sveikatos ir humanitarinių paslaugų bei Švietimo departamentų ir susijusių žinybų asignavimų įstatymais (Departments of Labor, Health and Human Services, and Education, and Related Agencies Appropriations Act, 1990, Pub L No 101-166, 103 Stat 1159 (sec. 520), Departments of Labor, Health and Human Services, and Education, and Related Agencies Appropriations Act, 1991, Pub L No 101-517, 104 Stat 2190 (sec. 513), buvo nustatyta, kad:

„Jokių pagal šį įstatymą asignuotų lėšų negalima naudoti bet kokiai programai, skirtai platinti sterilius adatas poodinėms (hipoderminėms) bet kokio nelegalaus narkotiko injekcijoms iki JAV prezidentas (paryškinta autoriaus) patvirtins, kad tokios pro-

gramos gali efektyviai stabdyti ŽIV plitimą ir, kad jos neskatina nelegalių narkotikų vartojimo“ (1991 m. įstatymo formuluotė, žr.:

<http://history.nih.gov/01Docs/historical/documents/PL101-517.pdf>).

Nuo tol, kaip matome, galutinis sprendimas dėl AKP finansavimo yra patikėtas tik JAV prezidentui, jų finansavimo iš federacinio biudžeto negali spręsti sveikatos ministras ar koks kitas valdininkas.

Šis draudimas aptariamą taip pat ir 1992 m. Alkoholio, piktnaudžiavimo narkotikais ir psichikos sveikatos valdybos AD-AMHA reorganizavimo įstatyme (Alcohol, Drug Abuse and Mental Health Administration Reorganization Act, Pub L No 102-321, 106). Buvo nustatyta, kad draudimas finansuoti AKP iš federacinių lėšų gali būti panaikintas tik tuo atveju, „...jeigu JAV Prezidentas patvirtins, kad tokios programos efektyviai stabdo ŽIV plitimą ir neskatina nelegalių narkotikų vartojimo“.

Nors JAV Kongresas ir priėmė įstatymus nefinansuoti adatų keitimo programų iš federacinio biudžeto, jų vykdyti valstijų, savivaldybių ir privačiomis lėšomis nebuvo uždrausta. Bet 1998 m. Kongresas pirmą kartą nustatė specialius suvaržymus Kolumbijos apygardos (kurioje yra JAV sostinė Vašingtonas) adatų keitimo programai, o 2001 m. biudžeto pataisomis šiai apygarda buvo ne tik uždrausta adatų keitimo programoms finansuoti iš apygardos biudžeto, bet ir buvo nustatyta, kad privačiomis lėšomis finansuojamos AKP neturi būti vykdomos arti viešajai valdžiai priklausančių pastatų ir arčiau, negu per 1000 pėdų (apie 300 metrų) nuo mokyklų. Tai patvirtina JAV valdžios įsitikinimą, kad šios telkiančios narkomanus programos kelia grėsmę visuomenei.

Energingai spaudžiant narkotikų legalizavimo šalininkams, 2002 m. buvo panaikinti suvaržymai privačiai finansuojamoms programoms Kolumbijos apygardoje, tačiau draudimas jas finansuoti iš federacinių lėšų išliko.

Prezidentas Bilas Klintonas, kuriam kartais priekaištaujama dėl nepakankamai griežtos narkotikų politikos, 1988 m. atlaikė didelį AKP šalininkų spaudimą ir atsisakė panaikinti draudimą finansuoti AKP iš federacinių lėšų. Šią politiką tęsia ir dabartinis JAV prezidentas Džordžas Bušas.

Matome, kad JAV administracija į adatų narkomanams dalijimą žiūri labai atsargiai, nes AKP veiklą vertinančių įvairių tyrimų duomenys yra prieštaringi ir ligšiol jokių būdu neteikia galimybių patikimai nustatyti, kad tokiomis programomis būtų įmanoma stabdyti ŽIV plitimą neskatinant intraveninės narkomanijos.

Lietuvos visuomenė, atsižvelgdama į sunkią šalies padėtį šiuo visuotinio ekonomikos nuosmukio laikotarpiu, turėtų pasipriešinti mokesčių mokėtojų lėšų švaistymui ir pareikalauti, kad narkomanijos plitimą skatinančios programos nebūtų remiamos iš nuskurdinto Valstybės biudžeto.

KONKURSAS!

DALYVAUK! PASIKVIESK DRAUGUS!

Mieli, Lietuvos moksleiviai ir studentai,

Būkite aktyvūs, atsakingi už savo, savo šeimos, savo bendruomenės sveikatą;

Blaiviai gyvenkite ir linksminkitės;

Puoselėkite sveiko ir kultūringo gyvenimo tradicijas;

Junkitės prie Lietuvos jaunimo judėjimo „Blaivybė – mano stilius!“

Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdis skelbia konkursą
„2009 METAI – 365 BLAIVOS DIENOS!“
(daugiau apie tai rasite internetiniame puslapyje: www.blaivus.lt)

Konkurso tikslas – propaguoti kultūringą, blaivų ir sveiką gyvenimo būdą tarp jaunimo, plėsti blaivios kartos bendraminčių ratą, ugdyti pilietiškumą.

Konkurse gali dalyvauti visi Lietuvos moksleiviai ir studentai bei jaunimas iki 29 m. amžiaus. Priimame ir kolektyvinius darbus.

Konkurso žanrai: **eilėraštis** (geriausi eilėraščiai bus spausdinami „V.a.“!), **atvirukas** (geriausias atvirukas bus tiražuojamas!), **video klipas** (geriausi klipai bus patalpinti internetiniame puslapyje: www.internetinetv.lt, rodomi kino teatruose!), **akcija** (Jūsų pasiūlyta akcija, bus surengta visoje Lietuvoje!), **foto** (bus surengta geriausių darbų paroda!), **autoritetas** (išrinkite iš savo bendruomenės autoritetą, sveiko gyvenimo būdo propaguotoją ir aprašykite jo savybes, gyvenimo stilių!), **šokis** (sukurkite šokį ir jį nufilmuokite!), **esė** (geriausi esė bus spausdinami „V.a.“!), **memorandumas** (parašykite įsidėmėtinų dalykų raštą, propaguojantį sveiko gyvenimo būdą Lietuvos visuomenei!), **daina** (sukurkite sveikuolių dainą!), **stilius** (aprašykite /galite ir nupiešti eskizus/ blaivaus jaunuolio: gali būti aprangos, gyvenimo būdo, laisvalaikio tradicijų ir t.t. stilius!), **šūkis** (sugalvokite šūkį!!!).

Jūsų kūrinių ir idėjų lauksime ištisus 2009 m. (**iki 2009 m. gruodžio 1 d., nevēluokite!**).

Savo kūrinius siųskite elektroniniu paštu: jaunimojudejimas@blaivus.org arba žemės paštu: Konkurso „2009 metai – 365 blaivios dienos!“ atrankos komisijai, Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdis, A/d 3518 Vilnius-1, 09117 Vilnius. Tel. pasiteiravimui: +37060164069.

Gerbiami konkurso dalyviai prašomi nurodyti: savo vardą, pavardę (jeigu darbui vadovavo mokytoja (-as) – jo vardą, pavardę); amžių; adresą; telefono numerį; el. pašto adresą, skype adresą.

Konkurso rezultatai bus paskelbti 2009 m. gruodžio 27 d. internetiniame puslapyje: www.blaivus.lt Konkursas baigsis linksmu festivaliu Vilniuje! Prieš festivalį visi konkurso dalyviai bus pakviesti į Lietuvos Respublikos Seimą, nugalėtojai apdovanoti rėmėjų prizais ir dovanomis!

Iš anksto dėkojame už aktyvų dalyvavimą konkurse!

Su pagarba,

konkurso „2009 metai – 365 blaivios dienos!“
koordinatė Jolita Malinauskaitė

PIRMIEJI KŪRINIAI KONKURSUI

TĖVYNĖ VERŽIAS ATEITIN

Vytautas Raškauskas
(Marijampolė, 17 m.)

Amžių kryžkelėj stovėjo žilabarzdis senis.
Jis traukiantiems pro šalį broliams, istorijas iš delnų
būrė, spėliojo karių likimus.
O tąkart iš visos gerklės jis ateitį lietuviams skelbė:
Naktis gūdi. Aplink kraupi tylą.
Tik pušų viršūnės vėjo genamos ošia.
Mintys sumišę, laukti nėra kada,
Stebuklas - jei pavyks ištrūkti.
Beldimas. Šuo nesuloja.
Šeiminkė bijo įsileisti, sako - piktadariai siaučia.
O bėgti jau vėlu...
Šūvis. Į širdį. Krinta nekaltas žmogus, sukruvina žemę.
Motinos rankos bando gaivinti,
O jis jau toli...
Siaubas kausto namus, apniukusi rytdienos Saulė.
Debesys nustojo dangum plaukti.
Šulinio vanduo kruvinas.
Sesutė verkia, aprauda kovą samanom užklotą,
Maldauja Dievą Saule ateiti į mišką.
Kryžius ant sienos nusiminęs...
Sušaudyta laimė.
Aikštėj vielom apraizgyta guli.
Tėvynės žemė dirvonuoja, žolė aukom auga.
Baigėsi naktis, nebus kaip anksčiau.
Šis rytas atnešė gedulą.
Sapnuoja Motulė Žemė kritusį sūnų...
Kariams žygiuojant ir toliau pro šalį, nuleido senis galvą,
Ir tyliai sumurmėjo jau ne jiems, o sau: nenorit
išminties, tad viską teks patiems iškęsti.
Belieka palinkėt jums – būkit stiprūs! O Dievo ir
tėvynės Meilė tegelbsti jus nuo pražūties.

BAISIEJI BURTAI

Debora Meškytė
(Mažeikių rajono
Viekšnių gimnazija 7 m.)

„Pirkit pirkit degtinėlę,
Aš sveika ir skani!“
Man dažnai tik šitai girdis,
Parduotuvė ir kely.
Nors su ja aš nedraugauju,
Bet tvirtai sakau:
„Tai piktosios fėjos burtai,
Ir net... baisėni!“
Žmonės dideli ją perka,
Su didžiu džiaugsmu.
Kiek saldinių man išeitų,
Pavaišinčiau Jus!
Na, ir žmonės nebesirgtų,
Būtų linksmesni.
Būkit, žmonės, Jūs protingi,
Taip kaip mes maži!

BLAIVUS GYVENIMO BŪDAS

Mangirdas Rutkauskas
(Marijampolės rajono Daukšių
pagrindinė mokykla, 7 m.)

Kas čia daros,
Kas čia daros?
Kiek nelaimių aš matau!
Per tuos neblaivius piliečius
Jau į gatvę eit bijau!
Parduotuvėse ir parke
Jų sutikt visur gali,
Tad skelbiu aš šiandien drąsiai:
„Negerkit, mielieji,
Jūs tėvynei būtini!“

INTERVIU

TOMAS BIELIŪNAS (T-BUCK): REPAS DIEVUI, REPAS APIE DIEVĄ

Tomas Bieliūnas, gimęs Klaipėdoje, gyvena Šiauliuose. Savo karjerą pradėjo būdamas 12 m., tačiau pirmąjį savo repą atliko dar būdamas darželyje, tuomet jam buvo šešeri. Puikiai pasirodęs didžiojoje scenoje 2003 m. ėmė sparčiai kopti savo tolimesniais ir stačiais karjeros laiptais. Dažniausiai dalyvaudamas įvairiuose konkursuose, festivaliuose, kurių jau nebeskaiciuoja laimi jam labiausiai tinkamas nominacijas tokias kaip: „Festivalio įvaizdis“ ar „Žiūrovų numylėtinis“. Tačiau jis to labai nesureikšmina. Jam svarbiausia kūryba, ir tai - kad jo tekstai pasiektų kiekvieną sugniuždytą širdį bei sielą. Šis reperis kuria eiles ne apie sistemos klaidas ir buką visuomenę, o apie... Dievą. Jo tekstuose nerasime nei vieno keiksmazodžio ar kito įžeidžiančio žodžio. Dainų tekstai prasmingi ir tikrai verčiantys susimąstyti, o muzika, tiesiog, dar labiau liečia klausytoją. „Tikėjimas užima svarbią vietą mano gyvenime. Tai padeda kurti“, - sako reperis Tomas Bieliūnas.

„Taip nedaug kartais reikia, kad nudžiugintum žmogų,

Geranoriško žvilgsnio ar tik keleto žodžių,

Ir viena šypsena tau nuskaidrins padangę,

Kai sutiksi draugą – širdžiai mielą ir brangų.

Tikiu savu draugu.

Nes tai - brangiausia ką turiu.

Nelaimėje ir džiaugsme -

Jis visada šalia: mano širdyje.“ (T-Buck: „Draugui“)

Daugiau apie tai žr. internetiniame portale:
<http://tbuck.frype.lt/>
„V.a.“ redakcijos informacija.

PAULIUS NORMANTAS: „BLAIVININKAS ESU JAU 60 METŲ...“

Paulius Normantas, daugelio ekspedicijų į Tolimuosius Rytus (Himalajus, Indiją, Tailandą, Mianmarą, Butaną ir pan.) iniciatorius, 42 fotografijos parodų ir 10 knygų autorius, savo gausių apdovanojimų lentynoje turintis Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordiną bei Vengrijos Respublikos riterio kryžių, rašantis haiku. Pastaruoju metu gyvena Vengrijoje, o Vilniuje, Malūnų gatvėje, baigia įrengti Tibeto sakralinio meno muziejų.

RUGILĖ MILEIŠYTĖ: „MANO GYVENIMAS - PLAUKIMAS! JEI TURĖČIAU ŽALINGŲ ĮPROČIŲ, NEGALĖČIAU PASAULYJE GARSINTI LIETUVOS VARDĄ IR (nusišypso)... ALYTAUS MIESTO!“

Rugilė Mileišytė gimė 1988 m. Kaune, gyvena Alytuje. Mokosi JAV Vašingtono universitete. Laimėjimai: 2007 m. Baltijos šalių čempionatas Tartu – 1 vieta (100 ir 200 m nugara); 2008 m. Europos čempionatas Olandijoje – 22 vieta (50 m nugara), estafetė 4x100 m l/st. – 10 vieta, tarptautinės varžybos Romoje – 11 vieta (50 m l/st.); 2008 m. Pekino olimpiadoje pasaulio plaukimo varžybose (50 m. laisvuju stiliumi) - 39 vieta.

NERIJUS STANKUS: „ALKOHOLIS IR TABAKAS YRA TIE ŽMOGAUS PRIEŠAI, SU KURIAIS BŪTINA PRASILENKTI“

Nerijus Stankus gimė ir gyvena Klaipėdoje. Socialinių mokslų kolegijoje studijuoja teisę. Yra mėgstamas draugų, propaguoja sveiką gyvenimo būdą. Didžiausi pomėgiai: sportas, dainavimas, poilsis gamtoje su šeima ir bičiuliais.

NAUJI FILMAI, NAUJOS KNYGOS

VYTAUTO V. LANDSBERGIO TRUMPAMETRAŽINIAI FILMAI

Lapatai lapatai nuo kalniuko

Studija „A PROPOS“ ir Valstybinis psichikos sveikatos centras pristato naują dokumentinį-muzikinį filmą „Lapatai lapatai nuo kalniuko“ apie Lietuvos alkoholizaciją.

Filmas sumontuotas iš archyvinių TV kadro, liudijančių katastrofišką mūsų valdžios žmonių, žiniasklaidos ir piliečių nesąmoningumą vienos opiausių Lietuvos problemų – alkoholio - atžvilgiu.

Filmą kūrė Vytautas V.Landsbergis, Tomas Rugevičius Rugys, Rudolfas Levulis. Filmo idėja Stasio Noreikio (www.omuo.lt), skamba P.Vyšniausko ir E.Vyčio muzika.

Erelis

Trumpametražis dokumentinis filmas apie išgėrusį kelių „erelį“, ką tik padariusį avariją Anykščiuose. Tai psichologinis portretas girtu motociklininko ir tuo pat metu gero, naivaus žmogaus, kuris nuoširdžiai pasakoja kodėl jam taip patinka išgėrus lėkti motociklu beprotišku greičiu. Žiūrėdamas tą filmą suvoki, kad toks žmogus yra absoliučiai neadekvatus, neįgalus suprasti, jog jis – potencialus žudikas ir savižudis. Kiek tokių Lietuvoje?

Filmą kūrė studija „A PROPOS“ ir Valstybinis psichikos sveikatos centras; kūrybinė grupė - Vytautas V. Landsbergis, Tomas Rugevičius Rugys, Vitalius Zaikauskas, Rasa Kalinauskaitė, Gintaras Verbickas, Jaunius Matonis. Garso takelį įdainavo „Keistuolių teatro“ aktorius Aidas Giniotis.

Filmų kopijas (DVD) galite įsigyti kreipęsi šiuo el. pašto adresu: karazija.a@gmail.com. „V. a.“ redakcijos informacija.

VYSKUPO M. VALANČIAUS BLAIVYSTĖS SĄJŪDŽIO IR LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PARENGTA KNYGA „BLAIVYBĖ MANO BENDRUOMENĖJE“

([Sudarytoja Jolita Malinauskaitė], Lazdijai, 2008)

Knygoje pateikiami 2008-aisiais – Blaivybės metais Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio ir Lazdijų rajono savivaldybės vykdyto projekto „Blaivybė mano bendruomenėje“ baigiamosios konferencijos dalyvių pranešimai.

Projekto tikslas – skleisti blaivybės idėjas, puoselėti sveiko ir kultūringo gyvenimo būdo tradicijas regionuose, sutelkiant platesnį bendraminčių ratą tolesnei alkoholio bei tabako vartojimo prevencijos veiklai ir plėtrai kitose Lietuvos vietovėse. Tik blaivi ir sveika visuomenė gali sėkmingai konkuruoti, nuolat tobulėti, išlikti tarp kitų tautų ir kultūrų.

Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdis dėkoja:

**Lazdijų rajono savivaldybei ir Lazdijų miesto
seniūnijos bendruomenės komitetui už
bendradarbiavimą bei finansinę paramą leidžiant
knygą „Blaivybė mano bendruomenėje“.**

**Savitarpio supratimo ir visuomenei naudingų
bendrų projektų tikimės ir ateityje!**

*****

**Jeronimui Šiaučiūnui ir Druskininkų
valančiukams, kurie parėmė „V.a.“ leidybą.**

Nuoširdus Jums ačiū!

MUMS RAŠO

PERMAININGAS GYVENIMAS

Vaidotas Jakubonis

**Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio
idėjų palaikytojas**

Per savo nugyventus metus patyriau ir šilto, ir šalto. Sovietiniais laikais aktyviai dalyvavau nelegaliuose mitinguose, kurie dažniausiai kildavo spontaniškai po krepšinio arba futbolo varžybų. Tuo pačiu metu ir pats sportavau. Atstovavau Vilniaus sporto mokyklai, žaidžiau rankinį. Nuo sporto varžybų išvykų ir dalyvavimo tuo metu populiariame pankų judėjime prasidėjo mano pažintis su alkoholiu. Taip pat teko nemažai turėti reikalų su to meto teisėsaugos struktūromis, neišskiriant ir sovietų teisėtvarkos „flagmano“ - KGB. Kadangi mano senelis buvo politinis kalnys, tai iš jo pasakojimų, jau būdamas paauglys, puikiai išmaniau šiuos reikalus. Bet trynimasis po gatves, kad ir turint kilnų tikslą, nieko gero man nedavė. Viskas baigėsi tuo, kad buvau įklimpęs į alkoholizmo liūną (ir gan stipriai!). Nors daugelis aplinkui to ir nematė. Bet aš visą laiką vartodamas alkoholį puikiai supratau, kad turiu bėdų. Ir supratau: man nepadės nei giminė, nei milicija, vėliau jau policijos rajono įgaliotinis nei įvairios gydymo ar anoniminių alkoholikų institucijos ar organizacijos. Ir tik valios pastangų dėka, taip pat, mano atveju, ne paskutinėje vietoje buvo ir tikėjimas, aš mečiau gerti. Daug davė sportas, po kurio laiko retkarčiais pradėjau su bičiuliais dalyvauti plaukime baidarėmis ir kelionėse po nuostabią Lietuvos gamtą. Yra ir kitų veiklų. Pavyzdžiui savo jėgom apsieinant be darbo biržos pagalbos įsigyti paklausią specialybę ir tuo pačiu universitetinį išsilavinimą. Bet mano pagrindinė mintis yra, kad jaunimas ir paaugliai atrastų save mūsų visuomenėje. Gyvenime yra ką veikti ir kaip save realizuoti be kvaišalų ir alkoholio pagalbos. Kai atsiranda priklausomybės minėtiems „preparatams“, tai dažniausiai jau būna per vėlu. Nes išsikapsto iš šio liūno tik vienetai, ir tai nesvarbu kokių būdu tai padaroma. Svarbiausia, kad paaugliai savo tėvų arba institucijų pavyzdžiu, kur jie mokosi rastų alternatyvą nuo kvaišalų ir suprastų, kad gyvenimas be alkoholio yra visiškai kitoks.

ĮVYKIŲ KRONIKA

2008-12-10 Biržų miesto „Aušros“ vidurinės mokyklos jaunieji valančiukai surengė plakatų konkursą apie žalingus žmonių įpročius.

2008-12 Baigiantis Blaivybės metams Šiauliuose iškilmingai paminėta Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio 150 metų sukaktis.

2009-02-10 Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos Valdybos narė Jolita Malinauskaitė pasisakė vaikų ir jaunimo akcijoje „Lietuvos Respublikos Seimas atveria duris tarptautinei saugesnio interneto dienai“ bei atkreipė renginio dalyvių dėmesį į tai, kad nepilnamečiams alkoholis ir tabakas gali būti siūlomas internetu. Be to, ji pabrėžė šios nelegalios veikos kontrolės ir prevencijos būtinybę.

2009-02-26 Druskininkų „Saulės“ pagrindinėje mokykloje įvyko penktų klasių valančiukų konkursas „Išmok pasakyti NE! rūkaliams“, kuriame dalyvavo 4 komandos: „Linksmučiai“, „Nenugalimieji“, „Spindulėliai“, „Smalsučiai“. Piešinių konkurso nugalėtojais tapo: Radvilė Padegimaitė, Gabrielė Truskaitė, Lukas Paulėkas.

2009-02-27 įvyko šventinė Skuodo rajono Mosėdžio gimnazijos valančiukų kuopos sueiga. Šios kuopos gretas papildė 30 naujų valančiukų (25 Mosėdžio gimnazijos 5ab klasių mokiniai ir 6 - Notėnų pagrindinės mokyklos mokiniai).

2009-03-01 Druskininkų „Ryto“ gimnazijos valančiukai suorganizavo susitikimą su Varėnos bažnyčios jaunimo bendruomene, dalyvavo Šv. Mišiose.

2009-03-11 Mažeikių rajono Viešnių gimnazijoje įvyko respublikinė konferencija „Kaip auklėti mūsų vaikus užkrečiamų pasiūlymų ir blogų pavyzdžių pasaulyje“. Konferenciją organizavo Telšių vietovės ateitininkai ir Viešnių gimnazijos valančiukai.

2004-04-22 Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, Lietuvos Respublikos Seimo narys, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos Valdybos narys Kazimieras Uoka suorganizavo Vilniaus jaunimo ir Praviėniškių 2-ųjų pataisos namų – atvirosios kolonijos nuteistųjų susitikimą.

2009-04-24 Vilniaus teisės ir verslo kolegijos Studentų atstovybės bei Teisės fakulteto Studentų mokslinės draugijos nariai inicijavo sveikatingumo akciją „NERŪKYK! Pertraukų metu ATEIK PASIMANKŠTINTI!“ Idėjos iniciatoriai parengė akcijos dalyviams staigmeną - „proto mankštą“, kurios metu buvo pristatytos naujausių mokslinių tyrimų išvados apie rūkymo pasekmes, pateiktos Lietuvos, Europos Sąjungos bei Pasaulio sveikatos organizacijos specialistų rekomendacijos, o taip pat studentai supažindinti su atitinkamais nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais. Akcijos partneriai: blaivios gyvensenos, sveikatos, sporto ir turizmo draugija „Optimalietis“ Vilniaus sveiko miesto biuras, Vilniaus apskrities Vyriausiasis policijos komisariatas.

„Sveikatingumą propaguojančių akcijų ateityje rengsime ir daugiau“, - sako Studentų mokslinės draugijos narys, būsimas teisininkas Svajūnas Visockis. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuo metu Vilniaus teisės ir verslo kolegijoje studijuoja 6 525 studentai.

Atsiprašome, kad praėjusiame „V a.“ numerio 14-e psl. įsivėlė korektūros klaida - parapijos aktyvistas Bronius Janukonis buvo pavadintas arkivyskupu.

Nuotraukų autoriai: Zenonas Anušauskas, Artūras Čiurlionis, Albertas Griganavičius, Giedrė Gurskytė, Jolita Malinauskaitė, Asta Pupeikytė, Ilona Ružaitė, Jūratė Raimonda Sabaliauskienė

VALANČIUKŲ AIDAS

Leidėjas:

Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdis
ISSN 1648-6579

Jūsų straipsnių, pasiūlymų, pastabų laukiame:
el. p.: jaunimojudėjimas@blaivus.org
Vyšnių g. 2/52-19, LT-02173 Vilnius
Tel. 8-5-216 5478, +37060164069

Vyriausioji redaktorė - Jolita Malinauskaitė
Redkolegijos nariai: Jonas Kvederaitis,
Vytautas Uogelė, Karolis Zeltinis
Kalbos redaktorė - Danutė Valentukevičiūtė
Dizaineris - Mantas Baciūška
Išleido UAB „Greita spauda“
www.greitaspauda.lt
Tiražas: 6 000 egz.

PASIJUOKIM

SAPNAS AR TIKROVĖ?

Aldona Kraužlienė

Lazdijų rajono Šventėžio vidurinės mokyklos mokytoja

Paklauskyt, mieliausiej,
paporysiu, kas man aciciko...
Anūdžien ėjau pro šalį
Pro dzidziulį šokių salį,
Kur jaunimas vakarais
Rankas dzideliais būrais.
Mislinu, inkišu nosį
Pascekavyc, sužinocie,
Kapgį linksminas jauni.
Velnias nešė tį mani!

Grajina an viso sodžiaus.
Kojos pradeda kilocis.
Bet kap priejau arci,
Mislinu, gal jieį kurci,
Ba alasas ne an juoko.
Salėj kelios poros šoka,
O kici tai pakampiais,
Tai po vieno, tai pulkais.

Pamatiau ir dar navynų,
Kap iš bonkos maukia vynų.
Gera mergos ir bernai,
Kad atrodzytų durnai.
Ko durnesnis, daugiau juoko.
Žūro akimi apuoko,
Gruvinėja patvorais
Ir visiem gražu, gerai...

Vienas gruvo man po kojų,
In asfaltų susjukojo.
- Kelkis, vyre, nesvoliok!
O jisai mani kolioč!
Ak, tu macnas svieto pone!
Usitraukiau nemalonį!
Tuoį priešoko keturi:
„Dziedu, snukin kap turi!“

Puoliau traukcis aš in šonų.
Vienas stvėrė už župono:
„Kas tavi ca lįscie prašė?
Tegu guli, jei pristašė.
Ir apdraskė, ir apstumdė,
Ir tį kur vis aicie siuntė...
Cik kų gyvas ištrūkiau,
Sunkiai kojas pavilkau.

0 tamsumas gi tos salės!
Mirguliaja cik šviesalės.
O ca - svieto pabaiga -
Kalbina mani merga.

-Ainam, frajeri, pašoksime!
-Kad nemoku!
-Tai išmoksi!

Ainam, paimsi alaš,
Man širdelė acigaš!
Nesbijok, skoloį neliksiu,
Ko norėsi, tam suciksiu.

Aš patyrus ir graži,
Nesgailėsi, dzievaži!
Prisdegė ir usirūkė...
Incižūrau, kad anūkė!
Iš sarmatos apslobau -
Ko infarkto negavau!

Acipeikėjau sušalis
Jau lauki, prie šokių salės.
Kažkas ištįsė mani
Ir paguldė purvyni.

Tai tau šokiai, tai kultūra!
Nekaltai gavau in skūrų.
Gal aš peklon patekau?
Dar gerai, kad ištrūkiau...
Kad aš aitaū dar in salį!
Jau gerau namo, pas Valį.
Nepavieris, kur buvau!
O gal aš cik sapnavau?